

Szelestei Nagy László
laudációja
a Stephanus-díj átadása alkalmával
2019. május 13.

Egy nagyon gazdag, és a katolicizmus iránt mindvégig nyíltan elkötelezett tudományos és tanári életpálya nyer ma méltó elismerést a Sephanus-díj odaítélésével.

Szelestei Nagy László a Vas megyei Szelestéről származik, mélyen hívő katolikus családból. A győri Bencés Gimnáziumban érettségizett, majd az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen szerzett magyar-latin szakos tanári-, valamint könyvtáros és levéltáros diplomát. Eötvös kollégistaként ő kezdeményezte Mezey László meghívását a Kollégiumba, aki ott – a hagyományos értékrend szellemében – a középkori és kora újkori forráskutatás számára iskolát és önálló kutatóműhelyt teremthetett. Ez is felért egy egyetemi szakkal.

Két fő munkahelye az *Országos Széchényi Könyvtár* és a *Pázmány Péter Katolikus Egyetem* volt, mindkét intézményben több mint 20 évig dolgozott hivatalosan. Bár 2017-ben nyugdíjba ment, de ezzel csak a kötelező terhektől szabadult meg, azóta is fogyhatatlan energiával jelen van a tudományos élet minden színterén.

Az OSZK-ban fő feladata a Magyarországon működő egyházi könyvtárak szakfelügyelete volt, ennek során alaposan megismert korábban teljesen feltáratlan gyűjteményeket. De nemcsak kivételes anyagismeretre tett szert, hanem bizalomra épülő emberi kapcsolatokra is, amely az adott politikai helyzetben egyáltalán lehetővé tette ezt a munkát. Hogy ez az együttműködés mennyire gyümölcsöző volt, jelzi a *Magyarországi egyházi könyvtárak kéziratkatalógusainak* tizenhárom kötete, melyek 1979 és 2000 között az ő szerkesztésében jelentek meg. A nagy egyházi gyűjtemények 1850 előtti kéziratái e köteteken keresztül váltak hozzáférhetővé: – egyház- és kultúrtörténetünk kiapadhatatlan forrását nyitotta velük meg. Sokirányú szakmai felkészültsége, rendkívüli szorgalma, jó gyakorlati érzéke és önzetlensége segítette át a nehéz időkön. Azonban az, hogy ma – bár jobb időkben – vannak egyáltalán olyanok, akik e vállalkozás gyümölcsit szüretelni tudják, nagyrészt ugyancsak neki köszönhető.

Közben az értékes forrásközlések mellett önálló művei is sorra születtek, 1986-ban megvédte *Irodalom- és tudományszervezési törekvések a 18. századi Magyarországon* című kandidátusi értekezését. 1996-ban kapott meghívást a nem sokkal korábban alapított Pázmány Péter Katolikus egyetem *Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetébe*, ahol két évtizeden át folyamatosan tanított, volt intézetvezető egyetemi tanár, doktori iskola vezetője, 2006 és 2009 között pedig a Bölcsészettudományi Kar dékánja. A tisztségek elvállalására sohasem az ambíció sarkallta, hanem a kötelességtudat. A tanári pálya nem csak azért volt fontos számára, hogy hatalmas tudását, különleges forrásismeretét tovább adja, hanem hogy a hit alapján álló lelkületet, szellemiséget, értékrendet tárja fel a múltban, s közvetítse, állítsa helyre a mai tudományos szemléletben, emberi kapcsolatokban egyaránt. 2007-ben hozta létre a tanszéken a *Lelkiségtörténeti műhelyt*, ebből született 2012-ben az Akadémia által támogatott *Barokk Irodalom és Lelkiség Kutatócsoport*, mely idén szervezte XII. lelkiségtörténeti konferenciáját. Egy viszonylag széles, fiatal kutatói hálózatnak vált éppen az ő munkálkodása nyomán szívügyévé egy olyan témakör, mely korábban kívül esett az irodalomtörténet látóterén: 16–18. századi nyomtatott és kéziratot imádságok, népénekek, prédikációk, főpapi reprezentációs irodalom rendszeres feltárása, publikálása. A műhely kiadásában most van megjelenőben a 21. kötet *Eucharisztia és Úrvacsora a 16–18. században* címmel.

Alig érintettem még különlegesen termékeny irodalom- és művelődéstörténeti kutatásait, melyek a középkortól a 19. századig terjednek, és alapvetően forrás alapúak. Fölsorolni biztosan nem lehet azt a rengeteg új felfedezést, melyeket a kéziratárak és levéltárak sűrűjében tett, századok óta ki sem nyitott, szinte olvashatatlan kéziratokban, levelekben. Húsz könyve, majdnem 200 jelentős tanulmánya, sorozatszerkesztései, 100 tudományos előadása ezúttal csak számszerűen tanúskodik erről. Érdeklődésének középpontjában tudós hagyatékok, levelezések, irodalom és tudományszervezés, a lelkiségtörténeten belül pedig a prédikációirodalom áll, de nincs olyan terület, amihez ne értene, vagy ahol működése megkerülhető lenne. Tudományos elismerései közül érdemes megemlíteni a korai Bél Mátyás emlékérmét (1985), a Faludi Ferenc díjat (2009), a Pázmány Plakettet (2011). Akadémiai doktori értekezését 2008-ban védte meg. Megbízható munkájának elismerése a tudós levelezésekre elnyert három OTKA-pályázat, vagy a Széchenyi Kutatói ösztöndíj is. Tanári működését 2011-ben Mestertanári Aranyéremmel ismerték el, de a legfőbb elismerés persze a közben önálló kutatóvá érett tanítványok serege.

Szelestei Nagy László lelkiségtörténeti kutatásaival az irodalomtörténetből kirekesztett vallásos, lelkiségi irodalom kincsestárának számbavételét, jobb megismerését tűzte ki célul. A tudomány eszközeivel igazolta, hogy ez az irodalmi-, a nemzeti- és az egyetemes egyházi kultúra szerves része, s hogy ma is e tradíció részesei vagyunk. Bátorít rá, hogy – egyháziak és világiak – táplálkozzunk belőle!

Madas Edit